

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutiones Morales

In Quibus Vnivers[a]e Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

35 De modo, quo restitutio est facienda.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

iubeat, vt restituat, & penitens parere illi renuit? Respondetur, aliquando contingere vt penitens, vel sit Confessario doctior, vel Doctores consuluerit, vel velit penitens edoceri, & tunc sufficit, vt statuatur id facere, ad quod tenebitur.

Quartò quaeritur. Quid sit dicendum, quando debitor saepe promisit eidem Confessario, vel diuersis se facturum restitutionem, & non fecit, an sit absolueudus, antequam actu restituat? Respondetur, si commodè non potest, & contritionem habet, absolueudus est: si autem commodè potest, tunc aiunt quidam, eum non esse absolueudum, nisi prius restituat: nam verisimile est non facturum restitutionem, si ante illam absolueatur, si quidem ex praeteritis facile est futura conficere. Caietanus in *Summa*, cap. 6. Armilla *verb. Restitutio. numer. 33.* & Antoninus *loco citato* aiunt, non esse absolueudum. Afirmant alij posse licitè absolui, dummodo doleat se haecenus non restituisse, & firmiter proponat, & statuatur se restitutum. Sed dicendum est, ordinariè non esse absolueudum, nisi prius restituit, vt ait prima opinio. Sed quid si semel tantum fuit confessus, & non restituit, & iterum voluit confiteri? Caietanus in *Summa, verb. Restitutio, cap. sexto*, & Armilla *eodem verbo, numer. 34.* negant esse absolueudum, nisi prius restituat, si commodè potest, quia Confessarius caute debet probabile periculum in penitente. Ledesina verò *loco supra citato* hanc Caietani sententiam ait esse probabilem, non tamen necessariè semper esse ita faciendum.

Si Secundo roges, Quid si quis valens commodè restituere, dicat se in testamento relinquere, vt haeres quòdam primum restituat, cum tamen ipse sit mortui vicinus? Respondetur: Si statim commodè restituere potest, non sufficit, vt restitutum in testamento haeres mandata relinquat: quia solent haeres in restituendis debitis esse negligentes. Potest tamen accidere, vt ad absolueudum sufficere in testamento relinquere restitutionem, Sic Angelus *verb. Restitutio. artic. 2.* Siluester *eodem verbo, in 5. Opuscu. 7.* vbi citat Archidiaconum, & Ioannem de Neapoli. Sic etiam Natuarus *cap. 17. nu. 67.*

Si tertio quaeris, An licitè possit absolui, qui habet animam non restituendi in vita, sed solum in articulo, seu periculo mortis? Respondetur minime: quia talis animi affectus est deprauatus, cum quilibet teneatur restituere, cum primum commodè potest. Antoninus *part. 2. Titul. 2. cap. 4. §. 13.* Socus *libro 4. de Iustitia, quæst. 7. artic. quarto.*

De modo, quo est restitutio facienda.

CAPVZ XXXV.

NOTANDVM est primò, occulta debita, occultè est restituenda, publica verò publicè. Sit exemplum: fuit quis publicus vsurarius, debet vsuras publicè restituere, vt aliorum offensio, & scandalum, quo affecti sunt, tollatur, & sic de ceteris similibus peccatis publicè admisis.

Notandum secundò est, eum qui restitutionem per se facere commodè non potest, nisi prodendo se, & manifestando, eam debere facere per alium fidelem, & prudentem virum. Tertio notandum, res inferioris ordinis non esse restituendas cum graui detrimento rerum superioris ordinis. Inferioris ordinis bona sunt res exteriores comparate honori, vel famæ: vt usus honoris & fama comparata libertati, saluti, & vitæ corporis. An verò aliquando fama alicuius illustri viri restituatur debeat cum periculo vitæ: Item an aliquando bona exteriora, quia multa, & magna sine, cum periculo famæ, vel vitæ, dicemus in Tractatu de DELICTIS.

Primò quaeritur, An mutuum solui licitè possit non so-

lùm in pecunia aurea, vel argentea, sed etiam in quacunque alia, v.g. in pecunia ærea, vel minuta? Respondetur, ex natura rei, & in communi posse, licet ex hoc molestiam aliquam patiatur creditor, quia reuera quæcunque pecunia reddatur, seruetur æqualitas dati, & accepti. Deinde, quia natura mutui non exigit, vt pecunia in eadem materia reddatur, sed tantum, vt tanta pecuniæ quantitas soluiatur, quanta est accepta. Sic Bartolus, Oldradus, & communiter Doctores, quos citat Siluester *verb. Solutio. qu. 3. vers. 5.* si tamen initio conuentum est, vt mutuatarius solueret in pecunia aurea, vel argentea, standum est conuentioni, dummodo vsura non committatur, vt dicemus in Tractatu de Delictis, in materia de Vsura: nam imò licet potest huiusmodi conditio adici, tum propter multa commoda, quæ recipit quisque ex sua pecunia aurea, vel argentea, tum propter molestias, & tædia, quæ sustinet quis in minutis pecuniis numerandis.

Secundò quaeritur, An depositum reddi possit idem genere, & non idem specie, vt Iuriconsulti loquuntur, vel, vt Philosophi dicunt, non idem numero? Respondetur: Si depositum consistit in rebus, quæ functionem recipiunt, quales sunt res in pondere, mensura, vel numero consistentes, v.g. pecunia, frumentum, oleum, vinum, & alia huiusmodi, & res deposita non traditur obsignata, vel clausa in aliquo, tunc satis est depositum reddatur idem genere, hoc est, si, satis est, vt alia pecunia, frumentum, oleum, vel vinum, pari estimatione reddatur. Si verò depositum consistit in rebus, quæ functionem non recipiunt, vel si functionem habent, res deposita traditur obsignata, vel clausa in aliqua re, tunc depositum reddi debet idem in specie. Vtrunque colligitur ex *l. in nau. ff. Locati.* Et ratio est manifesta, quia in rebus primi generis depositis, eo ipso transferitur dominium in depositarium, & consequenter non tenetur reddere idem in specie depositum. At verò in rebus secundi generis depositis, dominium non transferitur in depositarium, & ideo tenetur idem in specie depositum restituere.

Tertio quaeritur, Quid sit dicendum, quando Titius depositum pecuniam apud Caium, & deinde estimatione pecuniæ depositæ auctoritate Principis, vel Reipublicæ aucta est, An depositam pecuniam Caius debeat soluere Titio secundu, dum eam estimationem, quam habebat tempore, quo est deposita, an secundum eam, quam habet tempore, quo deposita pecunia soluitur? quod est quaerere, An incrementum estimationis factum auctoritate Principis, vel Reipublicæ, sit Caij depositarij, an verò Titij deponentis pecuniam? Respondetur: Si pecunia est ita deposita apud Titium, vt eius dominium transferret in ipsum, vt contingit, quando non deponitur obsignata vel clausa in aliquo, nec ex conuentione, vt eadem pecunia reddatur: tunc reddi debet secundum estimationem, quam habebat tempore quo est deposita: & ita incrementum cedit in bonum Caij depositarij. Ratio huius est, quia eius depositæ pecuniæ dominium transiit in Caium depositarium, ergo cum creuerit eius estimatio, totum illud lucrum cessit in bonum ipsius Caij depositarij. Si autem pecunia ita est deposita, vt dominium eius non transferret in Caium depositarium, tunc estimatio pecuniæ maior facta, tota cedit in bonum Titij: quia dominium pecuniæ mansit semper apud illum: unde reddenda est non secundum eam, quam dedit tempore solutionis. Siluester *verb. Solutio. qu. 2. vers. 5.*

Quæres, Debita pecunia ex contractu, vel quasi contractu in aliis, secundum quam estimationem solui debeat? Respondetur: In ceteris solui debet secundum eam monetam, quæ currebat tempore contractus facti, vel debiti. Unde licet postea diminuta fuerit pecuniæ estimatio ex parte, vel in totum, solui debet secundum estimationem integram. Panormitanus & alij in *e. Quanto, de iur. iurando. c. in cap. Olim de Confibus, Siluester verb. Solutio. questione secundæ.*